

4. Педагогічні технології інклюзивного навчання: навч.-метод. посібник для студентів закладів вищої педагогічної освіти / уклад.: А. Василюк, Ю. Бондар, А. Хіля; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2020. 168 с.

5. Сорока О. Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів початкової школи до використання арт-терапевтичних технологій. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 7 (51). С. 156-165.

РОЛЬ МИСТЕЦТВА В РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Крістіна Вечерко, здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Н. С. Казьмірчук, кандидатка педагогічних наук, доцентка
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

THE ROLE OF ART IN THE DEVELOPMENT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE OF YOUNG SCHOOL STUDENTS

Kristina Vecherko, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

***Анотація.** В статті розкривається значення мистецтва в розвитку емоційного інтелекту учнів початкової школи. Окрім того описано різні види мистецької діяльності та їх вплив на емоційну сферу початківців.*

***Ключові слова:** мистецтво, емоційний інтелект, молодший школяр.*

***Abstract.** The article reveals the importance of art in the development of emotional intelligence of primary school students. In addition, various types of artistic activities and their impact on the emotional sphere of beginners are described.*

***Key words:** art, emotional intelligence, younger schoolboy.*

Протягом ХХ століття у світі відбулися кардинальні зміни в освіті, зокрема мова йде про світове визнання емоційного інтелекту як важливої й необхідної складової успішного життя людини. Якщо раніше школа намагалася наповнити дитину знаннями, тобто розвинути ерудицію, логічний інтелект, то на сьогодні численні дослідження науковців переконують в тому, що людині для того, щоб бути успішною в житті вкрай важливо мати сформовані навички: розуміти власні емоції, керувати ними, розуміти емоції інших людей, відповідно вміти проявляти емпатію, а також вміти керувати емоціями інших людей.

У житті людини емоції відіграють важливе місце, дуже часто невміння керувати власними емоціями призводить до непоправних дій, доленосних вчинків. Емоції є щохвилино у житті людини. Від емоцій залежить настрій, працездатність, соціальне, психічне і духовне здоров'я людини. Емоційна компетентність формується впродовж усього життя, проте розпочинати цей тривалий процес необхідно якомога раніше, принаймні з молодшого шкільного віку, оскільки він являє собою сенситивний період розвитку особистості [6, с. 616].

Демонстрація та вираження власних почуттів для дітей кожного віку має свої характерні особливості прояву. Саме тому педагогу необхідно розуміти яким чином він може допомогти дитині вміло керувати емоціями, що дозволяє підтримувати хороші стосунки між дорослими та дітьми, як налагодити психологічну атмосферу в навчальному середовищі для формування особистості учнів, їх успішності та якості навчання.

Яка ж діяльність вчителя, здатна найкраще ознайомити учнів з емоціями? Педагоги знаходять рішення в мистецтві. Засоби мистецтва мають вагомий вплив на свідомість особистості, її інтелектуальну та емоційну сфери. Л. П. Дабіжа зазначає: «Мистецтво – це

своєрідний камертон суспільства, універсальний спосіб мислення, що здатний синтезувати істину, добро й красу, стимулює творчі здібності та мислення особистості, навчає рефлексії та самовираженню через художню діяльність» [1, с. 28]. Живопис, музика й танець, допомагає молодшим школярам виражати свої емоції та знаходити способи для заспокоєння. Емоційний стан молодших школярів напряму залежить від того, що вони відчувають, спостерігають та відтворюють. Саме тому використання кольорів, ритму й рухів дозволяє позитивно впливати на емоційний інтелект учнів.

Літературний твір, художнє слово має неабиякий вплив на емоційну сферу дитини. Т.Котик стверджує: «Високохудожні літературні твори є потужним джерелом розвитку емпатії, викликаючи почуття співпереживання через уявне проживання разом з літературним героєм усіх подій його непростого життя... Під час ознайомлення з новими творами мистецтва продовжують розвиватися й естетичні почуття, зокрема під впливом поетичних творів. Ритмічність поезії, її милозвучність, виразність, образність викликають емоційне ставлення до віршів» [3, с.15].

Музична діяльність спроможна пробудити в молодшого школяра найглибші емоції, ознайомити з ними, вгамувати негативні емоції та розкрити позитивні. Музичні твори здатні навіть без слів передати емоції. Імпровізація з музичними інструментами дозволяє учням виражати свої почуття через звуки та ритм. «Естетичні емоції тісно пов'язані з моральними: надихають до високих прагнень, утримують від негативних учинків. Отже, естетичні емоції є одним з вагомих чинників виховання моральності у школярів» [3, с.14].

Образотворча діяльність відіграє важливу роль в емоційному вихованні молодших школярів. Учні навчаються виражати емоції та почуття через образи та форми. «...Образотворче мистецтво – це зміст уявлень людини про світ у тій формі, яку дає їй реальне почуттєве сприйняття дійсності» [1, с.30].

Особливе місце в розвитку емоційного інтелекту молодших школярів займає театральна діяльність. Акторська гра допомагає вивчати емоції та сприяє контролю емоційної поведінки. Для того, щоб бездоганно зіграти роль обраного персонажа, важливо зрозуміти і визначити якими емоціями, поведінкою та почуттями він володіє. У процесі підготовки та демонстрації театрального дійства, читанні творів та декламуванні віршів учні засвоюють зразки правильного, емоційно забарвленого мовлення, вживають різноманітні типи висловлювань для вирішення різних комунікативних ситуацій, використовуючи вербальні та невербальні засоби виразності. Отримані знання, уміння та досвід учні переводять з ігрової діяльності в реальне життя. Казьмірчук Н.С., Жовнич О.В., Стахова І.А. у своїх дослідженнях доводять, що «театралізована діяльність сприяє розвитку soft skills, які об'єднують в собі креативність, емоційний інтелект, уміння презентувати себе, уміння управляти інформацією та уміння розпоряджатися часом» [2, с. 24].

Арт-терапія. Практична психологія виділяє напрям арттерапії, в якому фахівці надають допомогу різноманітними засобами мистецтва: музики (музикотерапія), танцю (танцювально-рухова терапія), малювання, ліплення, мандала, казкотерапія тощо. Ці засоби теж позитивно впливають на розвиток емоційної сфери.

Кожен вид мистецької діяльності має неповторну емоційну цінність, свої специфічні особливості та своєрідний вплив на особистість молодшого школяра. Використання вчителями початкових класів засобів мистецтва сприятиме розвитку емоційного інтелекту молодших школярів.

Список використаних джерел

1. Дабіжа Л. П. Використання синтезу мистецтв у навчанні та вихованні школярів. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського*. – Серія «Педагогіка і психологія». Вінниця, 2006. Вип. 17. С. 28-31.
2. Казьмірчук Н. С., Жовнич О. В., Стахова І. А. Театр природи як засіб формування soft skills в учнів початкових класів. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: Педагогіка і психологія. 2020. №61. С. 23-30.

3. Котик Т. М. Методологічні засади періодизації становлення і розвитку педагогічних наук та досліджуваних проблем і явищ. *Освітні обрії*. 2020. Т. 50. № 1. С. 13-17.
4. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://www.google.ru/search?newwindow=1&client=opera&ei=PnsQX>.
5. Сабол Д.М. Розвиток емоційного інтелекту школярів засобами мистецтва. *Культурно-мистецьке середовище: творчість та технології: матер. Чотирнадцятої Міжнар. наук.-творчої дист. конф.*, 23.10.2020 р. Київ: НАКККіМ, 2020. С. 56-58. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/37101/1/D_Sabol_KSDtPOvUNUSh_IPO.pdf.
6. Олійник Н. А., Франчук Н. Л. Оцінка психоемоціонального стану і тривожності першокурсників. *Перспективи та інновації науки*. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина». 2024. № 1(35). С. 616-625.
7. Пахальчук Н. Мистецький тренінг у системі фахової підготовки вчителя початкових класів. *Мистецтво та освіта*. 2008. № 1. С. 18-24.
8. Хіля А. Використання елементів арт-терапії у роботі вчителя початкової школи та вихователя закладу дошкільної освіти (теоретичний аспект). *Актуальні проблеми мистецької підготовки майбутнього вчителя (VII школа методичного досвіду)*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 21-22 листопада 2018 року. Вінниця: ФОП Корзун Д., 2018.

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ХУДОЖНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Оксана Волошен, здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Л. В. Старовойт, кандидатка педагогічних наук, доцентка
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF THE DEVELOPMENT OF CREATIVE ACTIVITY OF YOUNGER SCHOOL STUDENTS IN THE PROCESS OF ARTISTIC ACTIVITY

Oksana Voloshen, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

***Анотація.** У статті розкриваються методичні основи розвитку творчої активності молодших школярів у процесі художньої діяльності. Автор розглядає умови розвитку творчої активності молодших школярів у процесі художньої діяльності.*

***Ключові слова:** творча активність, художня діяльність, творчість.*

***Abstract.** The article reveals the methodological foundations of the development of creative activity of younger schoolchildren in the process of artistic activity. The author considers the conditions for the development of creative activity of younger schoolchildren in the process of artistic activity.*

***Key words:** creative activity, artistic activity, creativity.*

Розвиток креативності та формування творчої особистості – складні та суперечливі процеси. Як показують теоретичні та експериментальні дослідження, розвиток креативності потребує комплексних заходів і специфічних умов. Це визнання безумовної цінності особистості. Необхідно зрозуміти, що ця особистість, у всіх її проявах, має цінність сама по собі. Звичайно, таке ставлення стає відвертим тоді, коли ми відчуваємо її потенціал і знаємо її в усіх її аспектах. Важливо, щоб дитина відчувала свою захищеність, щоб поступово зрозуміла, що може бути сама собою. Могла спробувати поводитися нестандартно, пропонувати нові підходи до різних ситуацій.